

RMDS 06.10

5. izdanje

Razvoj i realizacija programa podizanja svesti o problemu SALW

Šef kancelarije,
SEESAC,
UNDP Beograd,
Hadži Milentijeva 30,
11000 Beograd,
Srbija

E-mail: rmds@undp.org.yu
Telefon: (+381) (11) 344 63 53; 383 6972; 383 6974
Fax: (+381) (11) 344 63 56

1 Informacija o prevodu prema ISO Vodiču 47

Tip dokumenta: Regionalni standardi razoružanja na mikro nivou	Originalna referenca: RMDS 06.10	Jezik prevoda: Bosanski, srpski i hrvatski (BSH)
		Originalni broj i datum izdanja RMDS 06.10 (2008)
Naslov prevoda: RMDS 06.10 i Razvoj i realizacija programa podizanja svesti o problemu SALW		

Naslov originala: RMDS 06.10 and Development and implementation of SALW awareness programmes
--

Izjava o izvoru i potvrda autentičnosti: Ovaj dokument je prevod originalnog engleskog (britanskog) teksta, kojeg je objavio SEESAC Beograd, Srbija. Njegovu tačnost SEESAC je potvrdio na osnovu raspoloživih tehničkih informacija, te ga tako priznao kao zvaničan prevod

Datum objavljivanja prevoda: 2008.
--

Upozorenje

Pošto su Standardi za regionalno razoružanje na mikro nivou (Regional Micro-Disarmament Standards, RMDS) podložni redovnom pregledanju i revidiranju, korisnici bi trebalo da redovno posećuju Web lokaciju RMDS projekta kako bi proverili trenutno stanje: www.seesac.org

Obaveštenje o autorskim pravima

Ovaj dokument predstavlja Standard za regionalno razoružanje na mikro nivou u jugoistočnoj i istočnoj Evropi (RMDS) i zaštićeno je vlasništvo UNDP. Ovaj dokument u celini, kao ni jedan njegov deo, ne smeju biti reprodukovani, čuvani ili prenošeni ni u kakvom obliku, niti bilo kojim sredstvima, za bilo koju drugu svrhu bez prethodnog pisanog dopuštenja dobijenog od SEESAC, koji zastupa UNDP.

Ovaj dokument se ne sme prodavati.

Šef kancelarije
SEESAC
UNDP Beograd
Hadži Milentijeva 30,
11000 Beograd
Srbija

E-mail: rmds@undp.org.yu
Telefon: (+381) (11) 344 63 53; 383 6972; 383 6974
Fax: (+381) (11) 344 63 56

Sadržaj

1	Informacija o prevodu prema ISO Vodiču 47	i
	Sadržaj	iii
	Predgovor	v
	Uvod	vi
	Razvoj i realizacija kampanja podizanja svesti o SALW	7
1	Namena	7
2	Reference	7
3	Termini i definicije	7
4	Osnova	8
4.1	Obrazovanje o rizicima od SALW	8
4.2	Zalaganje za pitanja SALW	8
4.3	(SALW) Informacije za javnost	9
4.4	Komponente edukacije o SALW	9
5	Određivanje programskih ciljeva podizanja svesti o problemu SALW	10
5.1	Posebni ciljevi vezani za znanje	10
5.2	Posebni ciljevi vezani za stavove	10
5.3	Posebni ciljevi vezani za ponašanje	11
5.4	Posebni ciljevi vezani za institucionalnu politiku i praksu	11
6	Integrisanje informisanja o SALW u intervencije kontrole SALW	11
6.1	Pojedinačno obrazovanje o riziku od SALW u odnosu na programe edukacije o SALW, kao vid podrške kontroli SALW	12
6.2	Povezivanje sa zakonodavstvom vezanim za SALW, aktivnosti prikupljanja i uništavanja	14
6.3	Aktivnosti na nivou zajednice	14
6.3.1.	Plan za bezbedniju zajednicu (PBZ)	15
6.4	Pitanja bezbednosti i dužnost brige	15
6.4.1.	Pojedinačni programi obrazovanja o riziku	15
6.4.2.	Podizanje svesti o SALW kao vid podrške kontroli SALW	16
6.4.3.	Usklađivanje obrazovanja o rizicima od SALW i zalaganja za pitanja SALW	16
6.4.4.	Usklađivanje podizanja svesti o SALW i obrazovanja o riziku od mina	17
6.5	Integrisanje edukacije o SALW u druge aktivnosti	18
7	Praćenje programskog ciklusa	19
7.2	Analiza informacija	20
7.3	Planiranje strategije	21
7.4	Kreiranje poruka, aktivnosti i materijala, i biranje medijskih sredstava	21
7.5	Terensko testiranje	21
7.6	Aktivnosti na realizaciji programa	21
7.7	Aktivnosti i materijali za nadzor i evaluaciju	22
8	Polja nadležnosti	22

8.1	Regionalne organizacije	22
8.2	Nacionalna struktura nadležna za SALW	22
8.3	Organizacije za kontrolu SALW	23
Aneks A (Normativni) Reference		24
Aneks B (Informativni) Termini i definicije		25

Predgovor

Na dan 8. maja 2003. godine raspravljalo se o razvijanju standarda i smernica za regionalno razoružanje na mikro nivou¹ tokom seminara o „lakom i malokalibarskom naoružanju **SALW – Godinu dana posle primene Plana Pakta za stabilnost**“ čiji je sponzor bio Regionalni centar za pomoć pri verifikaciji i implementaciji kontrole naoružanja (RACVIAC). Postignuta je opšta saglasnost o tome da su takvi standardi i smernice poželjni, i SEESAC se složio da razradi okvire, a zatim i da preuzme odgovornost za budući razvoj regionalnih standarda. Dogovoreno je da će Regionalni standard razoružanja na mikro nivou (RMDS) biti organizovan tako da pruža podršku radu na operacionom nivou, i da će ići dalje od veoma uopštenih dokumenata o „najboljoj praksi“ kakvi su trenutno dostupni. Posle široke rasprave između zainteresovanih strana u vezi sa statusom RMDS, dogovoreno je da će se termin „standardi“ koristiti da se naznače tehnička pitanja, dok će se „smernice“ odnositi na „programska“ pitanja. Ceo paket će i dalje ostati pod nazivom RMDS radi lakšeg snalaženja, ali svaki pojedinačni dokument pokazivaće da li na njega treba gledati kao na „standard“ ili na „smernicu“.

Ovaj RMDS² odražava razvoj operativnih procedura, prakse i normi koje su se pojavile tokom prethodne četiri godine u oblasti kontrole lakog i malokalibarskog naoružanja (Small Arms and Light Weapons, SALW)³. U oblasti regiona i van njega utvrđeni su primeri najbolje i najnovije prakse, i prikazani prema potrebi u okviru ovog RMDS/G.

SEESAC ima mandat po Planu za regionalnu implementaciju Pakta za stabilnost (Stability Pact Regional Implementation Plan) da, između ostalog, ispunjava sledeće operativne ciljeve: 1) da razmenjuje informacije i unapređuje saradnju u uspostavljanju i primeni SALW programa i pristupa u nadzoru i smanjenju naoružanja među akterima u regionu; i da 2) uspostavlja veze i koordinira ovaj program sa drugim relevantnim regionalnim inicijativama. Razvoj RMDS je jedno od sredstava da se taj mandat ispuni.

Rad na pripremi, proveru i revidiranju tih standarda vodi SEESAC, uz podršku međunarodnih, vladinih i nevladinih organizacija i konsultanata. Najnovija verzija svakog standarda, zajedno s informacijama o radu na razvoju, može se naći na Web lokaciji www.seesac.org. RMDS će biti revidiran barem svake treće godine, kako bi odražavao razvoj SALW normi i praksi nadzora, i kako bi izmene bile uvedene u međunarodnu regulativu i zahteve. Poslednja revizija urađena je 1. marta 2006, i ona odražava razvoj Standarda UN integrisanog razoružanja, demobilizacije i reintegracije (IDDRS) www.unodh.org, koji sadrže i RMDS/G kao normativnu odrednicu po pitanjima razoružanja i kontrole SALW.

¹ Definiše se kao: “Nadziranje, prikupljanje, kontrolisanje i konačno uništavanje malokalibarskog naoružanja, odgovarajuće municije i eksploziva i lakog naoružanja kod boraca, a često i kod civilnog stanovništva. Ono uključuje razvoj odgovornih programa upravljanja oružjem i municijom”. Nekada se koristio kao sinonim za kontrolu SALW, ali je danas kontrola SALW opšte prihvaćeni termin. Termin razoružanje na mikro-nivou se u ovom dokumentu koristi samo radi doslednosti u nazivu RMDS/G, kako se ne bi menjao naslov standarda.

² Plan i format RMDS zasnovani su na izuzetno uspešnim Međunarodnim standardima o delovanju mina (International Mine Action Standards, IMAS). SEESAC se zahvaljuje Službi UN za protivminsko delovanje (UNMAS) na saradnji tokom razvoja RMDS.

³ Ne postoji dogovorena međunarodna definicija za SALW. Za svrhe RMDS može se primeniti sledeća definicija: “**Sva smrtonosna konvencionalna borbena tehnika koju mogu nositi pojedinačni borci ili lako vozilo, i koja ne zahteva značajne mogućnosti logističke podrške i održavanja.**”

Uvod

Podizanje svesti o problemu SALW je nova oblast u razvoju, u kojoj postoji relativno malo informacija i prethodnih primera za koje bi se mogli ugledati oni koji trenutno rade na tome. Za sada nije bilo sistematskih pokušaja da upamti najbolja (i najgora) praksa na operativnom nivou. Za one koji sprovode programe, nedostatak iskustva i resursa ima ozbiljne posledice. Neodgovarajući programi podizanja svesti o SALW bi mogli u teoriji doprineti – da li zbog neadekvatnih poruka i materijala, ili nedostatka senzitivnosti – povećanju socijalnih tenzija, pogoršanju percepcije društva o sopstvenoj sigurnosti, ili dovesti do neželjenih ljudskih žrtava. U najboljem slučaju mogu promašiti cilj koji su sebi zadali i jednostavno uzalud potrošiti finansije projekta.

Iz tih razloga SEESAC je započeo proces sredinom 2003. čiji je krajnji rezultat bio objavljivanje 'Paketa podrške edukaciji o SALW' (SASP), koji izlaže principe i procedure za bezbedno i efikasno izvođenje programa podizanja svesti o SALW, i predstavlja zbirku pratećeg materijala. Ova publikacija novelirana je 2005. kao SASP 2, i ponovo 2007. kao SASP 3, i dostupna je na veb-sajtu SEESAC-a: www.seesac.org/resources. Prvobitni RMDS pod nazivom "Razvoj i realizacija programa jačanja svesti o SALW" urađen je na osnovu istraživačkog rada vezanog za projekat SASP 2. Ova novelirana verzija sadrži izmene i dodatne informacije zasnovane na istraživanju SEESAC-a pod nazivom SALW, obrazovanje i mladi, koje je sprovedeno 2006. godine, i nalazi se u okviru SASP 3.

Razvoj i realizacija kampanja podizanja svesti o SALW

1 Namena

U ovom RMDS utvrđeni su vodeći principi za razvoj i realizaciju kampanja podizanja svesti o SALW bilo nezavisnog tipa, bilo kao sastavni deo aktivnosti kontrole SALW. Ovde se nalaze principi i filozofija najbolje prakse podizanja svesti o problemu SALW u čitavoj jugoistočnoj Evropi, čime se maksimalno uvećavaju šanse da budući programi, kao i mehanizmi koji omogućavaju da se programi podizanja svesti o SALW sprovedu u koordinaciji sa intervencijama kontrole SALW ili da budu integrisani u njih.

2 Reference

Lista normativnih referenci data je u Aneksu A. Normativne reference su važni dokumenti na koje se poziva u ovom standardu, i koje čine sastavni deo odredbi istog.

3 Termini i definicije

Lista termina i definicija iz ovog standarda navedena je u Aneksu B. Kompletan glosar svih termina i definicija iz serije RMDS dat je u RMDS 02.10.

U RMDS seriji standarda, reči 'mora', 'treba' i 'može' se koriste radi izražavanja određene mere pridržavanja. Upotreba ovih reči je u skladu sa jezikom koji se koristi u svim ISO standardima i smernicama.

- a) 'mora' se koristi za iznošenje zahteva, metoda ili specifikacija koji se primenjuju u cilju potpunog ispunjavanja standarda;
- b) 'treba' se koristi za ukazivanje na preporučene zahteve, metode ili specifikacije; i
- c) 'može' se koristi za ukazivanje na mogući metod ili pravac delovanja.

Termin '**nacionalna nadležna struktura**' odnosi se na državne odsek(e), organizaciju(je) ili instituciju(je) u svakoj SALW zemlji koja ima dužnost da reguliše, upravlja i koordinira SALW aktivnostima.

Termin '**podizanje svesti o lakom i malokalibarskom naoružanju (SALW)**' odnosi se na program aktivnosti koji se sprovodi sa ciljem svođenja na minimum i, tamo gde je moguće, eliminisanja, negativnih posledica neadekvatne kontrole lakog i malokalibarskog naoružanja, primenom odgovarajuće kombinacije zalaganja (lobiranja) za SALW, obrazovanja o rizicima i medijskih aktivnosti/kampanja podizanja svesti. Ovi činioци zajedno rade na promeni ponašanja i dugoročno gledano vode odgovarajućim alternativnim rešenjima.

Napomena: Gde god postoje, operacionalni ciljevi Nacionalne kontrole lakog i malokalibarskog naoružanja će diktirati odgovarajuću vrstu aktivnosti podizanja svesti o SALW.

Napomena: Podizanje svesti o SALW je pristup zasnovan na mobilizaciji mase koji pruža informacije o pretnji koju predstavlja lako i malokalibarsko naoružanje. Ono može biti u obliku formalnog ili neformalnog obrazovanja, a može da koristi i tehnike medija.

Termin '**obrazovanje o riziku od SALW**' odnosi se na proces koji ohrabruje rizične grupe, kao i one koji poseduju lako i malokalibarsko naoružanje, da prihvate bezbednije načine ponašanja informišući ih o opasnostima i rizicima koje nosi SALW i edukujući ih o drugačijim, bezbednijim načinima ponašanja.

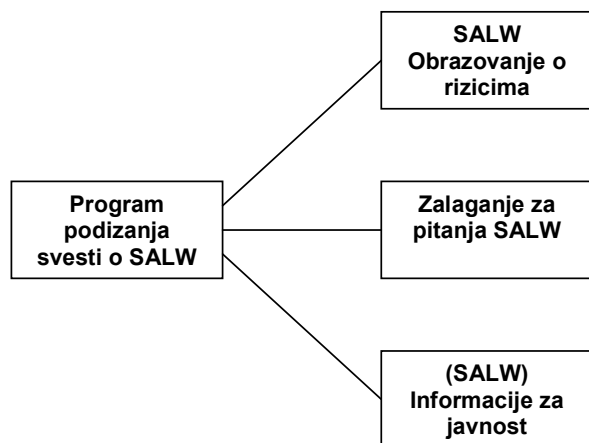
Comment [sr1]: Was deleted from SASP in the end.

Termin '**zalaganje za pitanja SALW**⁴' odnosi se na proces kojim se problemi i pitanja SALW iznose u javnost, pred organe vlasti, medije, vlade i njihove institucije kako bi se postigle promene i na institucionalnom i na individualnom nivou.

Termin '**(SALW) informacija za javnost**' odnosi se na informaciju koja se izdaje ili objavljuje sa osnovnom namerom da javnost bude u potpunosti informisana o svim detaljima neke SALW intervencije i da se tako dobije njeno razumevanje i podrška.

4 Osnova

Podizanje svesti o problemu SALW je novi pojam programske intervencije, namenjene da podigne svest društva o pitanjima SALW i da navede na pozitivne socijalne promene. Danas je opšte prihvaćeno da postoje tri komponente komunikacije po pitanju SALW; 1) Obrazovanje o riziku od SALW; 2) zalaganje za pitanja SALW; i 2) Informacije za javnost na temu SALW. Biće slučajeva, zapravo, gde neke od ovih komponenti nisu uključene u program, (kada postoji, na primer, pojedinačno zalaganje za pitanja SALW i pojedinačno obrazovanje o rizicima od SALW), ali u ostalim slučajevima, a naročito u važnom slučaju nacionalnih intervencija kontrole SALW, programi podizanja svesti o SALW moraju sadržati sve tri komponente.

4.1 Obrazovanje o rizicima od SALW

Obrazovanje o rizicima od SALW može se sprovesti kao pojedinačna aktivnost u kontekstima gde se ne odvija nacionalni SALW program. Ako se nacionalni program odvija sa zakašnjenjem, mreže, sistemi i metodi koji se koriste u programu obrazovanja o rizicima treba da se prilagode tako da podržavaju nacionalni program. U izvesnim situacijama, (na primer, registracija oružja ili intervencije prikupljanja), obrazovanje o riziku od SALW mora se iskoristiti kao dopuna ostalim oblicima komunikacije o problemu SALW na temu bezbednosti.

4.2 Zalaganje za pitanja SALW

Posebni primeri zalaganja za pitanja SALW su napr. na kampanje za isticanje problema i pitanja SALW u društvima gde im nije data odgovarajuća težina i u cilju dobijanja podrške javnosti, ili kampanje organizovane da podstaknu ljude na predaju ili registraciju oružja. U ovom drugom slučaju aktivnosti podrške treba da se odvijaju kao dopuna planirane ili tekuće intervencije kontrole SALW i da njima upravljaju nacionalne strukture za koordinaciju. Kao što je ranije istaknuto,

⁴ Termin 'zalaganje' može se definisati na različite načine. Prema značenju koje ima ovde, odnosi se kako na metode i poruke koje su upućene samom vrhu gde se donose odluke (poznat i kao lobiranje), tako i na 'kampanje' u kojima se ovi programi informisanja obraćaju širokoj javnosti jednostavnijim porukama i raznovrsnijim metodama.

međutim, zalaganje za pitanja SALW može značiti podsticanje na primenu mera kontrole SALW, tamo gde ih nema ili se smatra da nedostaju.⁵

4.3 (SALW) Informacije za javnost

Za razliku od aktivnosti zalaganja za pitanja SALW, aktivnosti informisanja javnosti o problemu SALW nisu namenjene da ubede već da informišu. Pošto programi kontrole SALW mogu imati nekoliko različitih komponenti, i biti sprovedeni u različitim fazama, sadržaj komponente informacije za javnost kampanje, kao deo edukacije o SALW treba da se menja sa vremenom, počevši od zakonodavnih pitanja, termina SALW amnestija, modaliteta SALW registracije, prikupljanja i uništenja i shema davanja podsticaja. U svakom slučaju, cilj mora biti potpuno informisanje javnosti.

4.4 Komponente edukacije o SALW

	OBRAZOVANJE O RIZIKU OD SALW	ZALAGANJE ZA PITANJA SALW	(SALW) INFORMACIJE ZA JAVNOST
Ciljevi komunikacije o SALW	Podizanje svesti i navođenje ljudi na razmišljanje o opasnostima i pretnji koju predstavlja SALW <ul style="list-style-type: none"> • Promena stavova, ponašanja pojedinaca i/ili društva prema upotrebi SALW • Informisanje ljudi o merama bezbednosti u slučaju aktivnosti prikupljanja oružja/amnestije 	Sticanje javne podrške, preporuka ili pozitivnog publiciteta na temu problema i pitanja vezanih za SALW, i izazivanje promena: <ul style="list-style-type: none"> • na nivou institucija (napr. politika, zakon) i; • na pojedinačnom nivou (napr. podsticanje ljudi na predaju oružja, kao deo programa za prikupljanje SALW) 	Pravovremene, bezbedne i tačne informacije o prirodi intervencije vezane za SALW
Ciljne grupe	Ugrožene grupacije (napr. deca, prevoznici oružja, žene, religiozne vođe)	Široka javnost, nadležne strukture, mediji, vlade, donatori itd. Vlasnici oružja, lica nadležna za prikupljanje, zainteresovane ciljane grupe u zavisnosti od konteksta (napr. deca, žene), uticajni ljudi u društvu	Na nivou društva
Vremenski okvir	Dugoročno	U zavisnosti od konteksta programa za prikupljanje oružja: <ul style="list-style-type: none"> • dugoročne (institucionalne promene) • kratkoročne ili dugoročne individualne promene (napr. predaja oružja kao deo programa amnestije) 	Neposredno pre i za vreme intervencije

⁵ Videti napr. kampanju urađenu za jedan međunarodni Sporazum o trgovini oružjem, koju su zajednički organizovali IANSA, International Alert i Oxfam u oktobru 2003 – <http://www.controlarms.org>.

	OBRAZOVANJE O RIZIKU OD SALW	ZALAGANJE ZA PITANJA SALW	(SALW) INFORMACIJE ZA JAVNOST
Metodi	Poseban naglasak na društvenim aktivnostima kako bi se zajednice osposobile da rešavaju probleme s kojima se suočavaju (napr. planovi za bezbedniju zajednicu), ali mogu se koristiti metode informisanja javnosti	Svi vidovi podrške u zavisnosti od strategije	Bilo kakve, korišćenje medija, naročito onih koji imaju potencijal privlačenja masa i postojanost u informisanju
Primeri aktivnosti	Plan za bezbedniju zajednicu, koji omogućava da se odredi koje aktivnosti odgovaraju kojim grupama (napr. grupne diskusije, lokalno pozorište, igranje uloga) Distribucija 'kartica bezbednosti' nadležnima za prikupljanje oružja i širokoj javnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Osnivanje Nacionalne komisije • Regionalne inicijative (napr. konferencije, seminari) • Grupne diskusije, radio i TV programi, intervjui • Novinski članci • Demonstrativni marševi • Javna predavanja • Svedočenja žrtava • Poruke uticajnih lidera 	<ul style="list-style-type: none"> • Distribucija pamfleta sa informacijama putem pošte • Javni oglasi na radiju i televiziji • Distribucija dokumenata 'Stalne operative procedure' licima nadležnim za prikupljanje i skladištenje, informisanje o terminima amnestije i postupak koji se od njih očekuje

5 Određivanje programskih ciljeva podizanja svesti o problemu SALW⁶

Dok bi se opšti cilj strategije podizanja svesti o SALW mogao precizno opisati kao *'poboljšanje sigurnosti u društvu'*, trebalo bi razviti posebne operative ciljeve u cilju formulacije nekog programa koji bi funkcionisao. U RMDS 01.10 navodi se da nacionalna SALW struktura razvija takve operative ciljeve. Program podizanja svesti o SALW, bilo da se radi o pojedinačnom obrazovanju o riziku ili informisanju javnosti kao vidu podrške SALW intervencijama, treba da razvije posebne ciljeve kao deo sveobuhvatne programske strategije. Ovi ciljevi izvode se na osnovu analize informacija prikupljenih tokom SALW istraživanja, ili nekim drugim metodom prikupljanja informacija (napr. namenska procena potreba programa podizanja svesti o problemu SALW), i mogu izgledati na sledeći način.

5.1 Posebni ciljevi vezani za znanje

- a) podizanje svesti o problemu SALW;
- b) podizanje svesti o potrebi za bezbednim ponašanjem; i
- c) podizanje svesti o najboljoj praksi u pogledu bezbednog ponašanja.

5.2 Posebni ciljevi vezani za stavove⁷

- a) jača vera u vezu između raspoloživog SALW i stepena nasilja u društvu;
- b) jača vera u to da društvo može nešto da učini u vezi sa problemom SALW;
- c) jača volja za preispitivanjem hegemonije kulta oružja; i

⁶ Program informisanja javnosti o SALW trebalo bi da podrži operative ciljeve sveukupne SALW intervencije. Dalje informacije i primeri nacionalnih operativnih ciljeva mogu se naći u RMDS 01.10.

⁷ Ciljevi vezani za stavove, a naročito lična sigurnost, zajednički su za sve aktivnosti informisanja javnosti o SALW.

- d) razvijanje osećaja da su problemi vezani za SALW i samo oružje odgovornost društva kao celini, (na primer, kao preduslov za uspešno izvođenje WED programa).

5.3 Posebni ciljevi vezani za ponašanje

- a) sve veće usvajanje bezbednog ponašanja;
- b) smanjenje prometa i ilegalne trgovine SALW na crno;
- c) sve veći broj slučajeva bezbednog povraćaja SALW ukradenog od društva.
- d) sve veće učesće u shemama registracije SALW; i
- e) sve veće učesće u shemama prikupljanja SALW.

5.4 Posebni ciljevi vezani za institucionalnu politiku i praksu

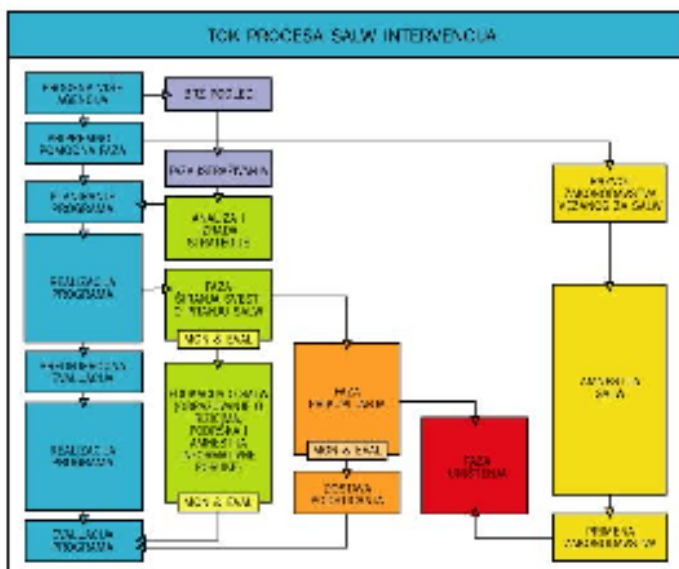
- a) usvajanje na nivou relevantnih lokalnih i nacionalnih struktura politike i prakse koje podstiču na usvajanje ponašanja koja se razlikuju od kulta nasilja;
- b) uvođenje i sprovođenje shema registracije SALW;
- c) uvođenje i sprovođenje shema prikupljanja oružja; i
- d) razvoj normi protiv ilegalnog korišćenja ili nabavke SALW od strane relevantnih lokalnih i nacionalnih struktura;
- e) unapređivanje zakonodavstva vezanog za kontrolu izvoza oružja i bolje upravljanje zalihama oružja.

6 Integrisanje informisanja o SALW u intervencije kontrole SALW

Gde god da se odvija ili planira intervencija kontrole SALW, trebalo bi pripremiti programske strategije podizanja svesti o SALW, u cilju podrške i korišćenja prilika koje se ukazuju zahvaljujući saradnji svih učesnika. U nekim slučajevima komponenta podizanja svesti o SALW nacionalne inicijative kontrole SALW biće jedinstvena na nivou nacije. U drugim slučajevima, agencije kao što su NVO, vladina ministarstva, UNICEF, možda su već uključene u aktivnosti podizanja svesti o SALW, bilo u vidu obrazovanja o riziku ili zalaganja za pitanja SALW.

Tim programa za podizanje svesti o SALW mora nastojati da identifikuje sve tekuće ili predviđene inicijative u njihovom operativnom domenu. Ova dužnost se odnosi na sve učesnike, bilo da rade nezavisno ili u sprezi sa drugima, (na primer, nacionalne strukture nadležne za SALW). Tamo gde programi podizanja svesti o SALW nisu u prošlosti podržavali razoružanje šireg obima, trebalo bi težiti integrisanom radnom planu, tako da se pravilnom koordinacijom postigne maksimalno dejstvo programa. Postojeći programi treba da preformulišu svoju strategiju, uzimajući u obzir nacionalne intervencije, dok nacionalni programi podizanja svesti o SALW moraju nastojati da izvuku pouku od postojećih programa i da izbegavaju duple aktivnosti. Izmena strategije podrazumeva izmene ciljeva, metoda i poruka. Tako na primer, program podizanja svesti o SALW koji je već u toku trebalo bi u tim slučajevima da doda svojoj listi posebnih ciljeva i *'podsticanje svih ljudi na učesće u aktivnostima prikupljanja oružja'*.

Dijagram koji sledi, (izvučen iz RMDS 01.10), ilustruje logičan tok intervencija kontrole SALW, i jasno pokazuje da je informisanje javnosti o SALW veoma važan, sastavni deo takvog procesa:

6.1 Pojedinačno obrazovanje o riziku od SALW u odnosu na programe edukacije o SALW, kao vid podrške kontroli SALW

Delokrug ciljeva podizanja svesti o problemu SALW ukazuje na to da bi se moglo realizovati više različitih tipova programa informisanja javnosti o SALW.

- a) u društvima gde pitanje SALW ima nezasluženo nisku poziciju, pojedinačni programi SALW podrške mogu eventualno pokrenuti ovaj problem u javnosti i pred organima vlasti;
- b) u različitim okolnostima možda bi bilo adekvatnije izvoditi pojedinačne programe obrazovanja o riziku od SALW, namenjene da podstiču na bezbednije ponašanje među rizičnim grupama; i
- c) tamo gde se podizanje svesti o SALW odvija u kontekstu programa kontrole SALW, različitost ciljeva kontrole SALW pruža brojne mogućnosti za sve pomoćne programe podizanja svesti o SALW.

Ova tabela upoređuje edukaciju o SALW kao vid podrške nacionalnoj intervenciji u kontroli SALW sa pojedinačnim obrazovanjem o riziku od SALW:

	AKTIVNOSTI EDUKACIJE O SALW KAO VID PODRŠKE KONTROLI SALW	AKTIVNOSTI EDUKACIJE O SALW KAO POJEDINAČNA AKTIVNOST
Vremenski okvir	<ul style="list-style-type: none"> • Razlikuje se u zavisnosti od rokova programa kontrole SALW – često je kratkoročna • U slučaju kada je edukacija o SALW vid podrške intervencijama prikupljanja SALW, potreban je period ispitivanja stepena javnog mnjenja, 2-3 meseca pre intervencije prikupljanja⁸. Preporučuje se minimalno 4-6 meseci trajanja amnestije 	<ul style="list-style-type: none"> • Priprema se na dugoročnoj osnovi

⁸ To je komponenta programa podizanja svesti o SALW koja se odvija neposredno pre započinjanja kampanje prikupljanja ili registracije oružja, poznata pod nazivom 'faza senzitivizacije'.

	AKTIVNOSTI EDUKACIJE O SALW KAO VID PODRŠKE KONTROLI SALW	AKTIVNOSTI EDUKACIJE O SALW KAO POJEDINAČNA AKTIVNOST
Poruke	<ul style="list-style-type: none"> • Obrazovanje o riziku (napr. mere bezbednosti koje treba preduzeti prilikom rukovanja oružjem) • Zalaganje za pitanja SALW (o problemima i spornim pitanjima, napr. podsticanje ljudi da predaju oružje) • Informisanje javnosti (po pitanju intervencije kontrole SALW) 	<ul style="list-style-type: none"> • Obrazovanje o riziku (o opasnosti koju predstavlja oružje i o bezbednom ponašanju), i/ili; • Zalaganje za pitanja SALW (o raznim pitanjima i problemima)
Metode	<ul style="list-style-type: none"> • Kombinacija aktivnosti policije u zajednici sa informisanjem javnosti • Obrazovanje o riziku se sprovodi kombinovanjem metoda policije u zajednici i informisanja javnosti • Pojedinačne informacije za javnost samo u hitnim slučajevima 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivnosti policije u zajednici potkrepljene informacijama za javnost
Ciljne grupe	<ul style="list-style-type: none"> • Određuju se analizom prikupljenih informacija (vidi poglavlje o prikupljanju i upravljanju informacijama), ali to su najčešće vlasnici oružja, njihovi rođaci, nadležne strukture, lokalne NVO, policija 	<ul style="list-style-type: none"> • Razlikuje se u zavisnosti od programske strategije i ciljeva • U slučaju podrške usmerene na podizanje profila pitanja vezanih za SALW jedna od ciljnih grupa mogu biti i mediji, organi vlasti itd. • Gde se obrazovanje o riziku odvija pojedinačno, ciljne grupe će biti rizične grupacije ustanovljene na osnovu prikupljenih informacija (vidi poglavlje o prikupljanju i upravljanju informacijama), napr. vlasnici oružja, mladi
Pitanja	<ul style="list-style-type: none"> • Pitanja integracije i nacionalnih planova 	<p>Obrazovanje o rizicima od SALW može se odvijati izolovano u cilju smanjenja rizičnih ponašanja, ali i kao:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sredstvo zalaganja kod vlasti za buduće programe razoružanja • Pripremna faza za potencijalne kampanje razoružanja <p>Zalaganje za pitanja SALW može se odvijati kao pojedinačna aktivnost u cilju pokretanja pitanja vezanih za SALW u kontekstima gde se ne planira nikakva intervencija kontrole SALW niti se odvija obrazovanje o rizicima od SALW</p>

Tamo gde su programi podizanja svesti o SALW kreirani kao podrška intervencijama prikupljanja SALW, ciljevi komunikacije svake komponente informisanja javnosti treba da se razlikuju, odnosno:

- obrazovanje o riziku nije više usmereno samo na podizanje svesti o opasnostima od SALW, već treba da omogući da se proces prikupljanja oružja odvija sa manje rizika;
- zalaganje za pitanja SALW je suženo i usmereno na podsticanje na predaju SALW; i
- informisanje javnosti je suženo na pružanje preciznih i pravovremenih informacija u vezi sa preciznim terminima amnestije oružja, posebno:
 - o datumima SALW amnestije;

- ❑ o načinima i rasporedu prikupljanja (napr. proaktivne posete lica nadležnih za prikupljanje na prethodno utvrđenim lokacijama, ili oslanjanje na javnost za posetu određenim mestima za prikupljanje);
- ❑ uključene organizacije (napr. policija, međunarodne organizacije, NVO);
- ❑ pravni aspekti (ono što se može i ne može predati, opcije registracije, kazne); i
- ❑ detalji vezani za komponentu podsticaja povezanu sa prikupljanjem.

U slučaju pojedinačnih programa obrazovanja o riziku SALW ciljevi komunikacije ostaju isti kao i što je napred navedeno.

6.2 Povezivanje sa zakonodavstvom vezanim za SALW, aktivnosti prikupljanja i uništavanja

Mnogi delovi intervencije kontrole SALW su zapravo značajni događaji ili aktivnosti koje pružaju timu programa podizanja svesti o SALW gotove izvore materijala. Oni su naročito korisni za medijske formate kao što su vesti na televiziji, ali mogu biti i u formi slika i statistike, što se može iskoristiti kao novinski materijal, izjave za štampu, brošure itd, i to:

- a) kao prilika za 'informisanje javnosti', (tj. povod da se javnost informiše o tome kako napreduje prikupljanje, o preostalom vremenu, uslovima predaje itd.);
- b) da se ciljnim grupama podvuče neophodnost predaje/prikupljanja i uništavanja oružja, čime se nastavlja sa obrazovanjem o riziku i davanjem podrške;
- c) radi dokazivanja, (naročito ako civilno društvo ima ulogu da nadzire proces)⁹, da su zakoni, procesi prikupljanja i uništavanja transparentni i bezbedni, čime se uliva poverenje i stiže interesovanje;
- d) radi demonstracije da društvo i pojedinci koji učestvuju ne treba da se plaše učešća u shemama kontrole SALW (tj. proganjanja ili zastrašivanja nakon što predaju oružje) već da mogu samo imati koristi od toga; i
- e) da se pruži prilika ostalim aktivnostima informisanja javnosti o SALW, kao što su javne tribine.

Medijsko praćenje svake komponente programa pokazalo se kao korisno u prethodnim programima. Zbog duha novine i vizuelnog utiska koji ostavlja prikupljanje i uništavanje SALW, medijsko praćenje tih događaja ima neposredan uticaj na široku javnost. Ovo je naročito važno na polovini programa prikupljanja, kada se javnost može uveriti da se događa ono što je obećano i da oni koji učestvuju imaju koristi od toga. Televizijski prenos oružja koje se uništava i intervjui pojedinaca koji su predali oružje i spremni su da daju svoju podršku prikupljanju su veoma korisni. U slučaju intervencija SALW koje povezuje određene postupke sa podsticajima (tj. WED, WCD, WEI), medijsko praćenje nadmetanja i/ili procesa nagrađivanja predstavlja osnovno sredstvo da se javnost uveri da je proces korektan, pravovremen i prema planu.

6.3 Aktivnosti na nivou zajednice

Organizacije za kontrolu SALW koje se bave podizanjem svesti o SALW moraju, u granicama mogućnosti i prema potrebi, sprovesti aktivnosti na nivou zajednice tokom programa podizanja svesti, i to:

- a) dugo iskustvo u velikom broju raznovrsnih kultura i lokacija u odgovarajućim humanitarnim sektorima pokazalo je da se promena ponašanja retko kada postiže samo tehnikama podizanja svesti, (tj. štampanjem postera i distribuiranjem pamfleta), ili čak neposrednim prezentacijama ili predavanjima. Za razliku od toga, učešće zajednice je ključ za pozitivnu promenu znanja, stavova i ponašanja pojedinaca i društva;

⁹ Prema RMDS 05.10 i 05.20, transparentnost mora biti princip br. 1 programa prikupljanja i uništenja SALW.

- b) u nesigurnim posleratnim sredinama u kojima vlada kriminal, obično je potrebno znatno učešće zajednice da bi se izmenilo ponašanje formirano i podržavano tim okolnostima. Razlog za to je možda nedostatak poverenja javnosti u državne institucije i medije, ili pak duboko ukorenjeni strah od obnavljanja konflikta koji i dalje postoji, ali šta god da je posredi, programi podizanja svesti o SALW koji se suočavaju sa ovim uslovima treba da učine veliki napor da prošire bilo kakav medijski/državni program komunikacije aktivnostima na nivou zajednice; i
- c) zajedničko prisustvo vojnog oružja i eksploziva (često nestabilnog) u društvu zahteva temeljno obrazovanje o rizicima od SALW u svim programima podizanja svesti o SALW. Kao oblik komunikacije usmerene na promenu ponašanja i usvajanje bezbednijih obrazaca ponašanja, obrazovanje o rizicima od SALW zahteva znatan stepen interaktivne komunikacije na nivou zajednice ako želi da ostvari svoj cilj.

6.3.1. Plan za bezbedniju zajednicu (PBZ) ¹⁰

Organizacije za kontrolu SALW će možda hteti da razmotre usvajanje koncepcije Plana za bezbedniju zajednicu (PBZ), koji predstavlja metodologiju za postavljanje potreba i prioriteta ugroženih društava u centar planiranja, realizacije i monitoringa intervencija kontrole SALW. Plan za bezbedniju zajednicu je oruđe namenjeno da:

- a) pomogne programskom timu u teškom zadatku prikupljanja informacija o SALW na nivou zajednice;
- b) angažuje lokalne stručnjake radi poboljšanja analize prikupljenih informacija; i
- c) uključi same zajednice u odlučivanje o merama kontrole SALW.

Model plana za bezbedniju zajednicu zasniva se na razmeni informacija između programskog tima i zajednice, i među članovima same zajednice. On je dakle sredstvo za prikupljanje informacija i pomaže programskom timu u ključnom problemu, a to je razumevanje obrazaca ponašanja u ugroženim društvima i efekata širenja/zloupotrebe SALW na lokalnom nivou. Učestvovanje zajednice tada pomaže da se otkrije zašto i kako se ljudi ponašaju na određeni način (tj. specifična funkcija oružja u društvu, ekonomski faktori, pitanja bezbednosti, društveni pritisak, tradicija itd.). Zajednica može potom biti uključena u proces donošenja odluka u vezi sa eventualnim merama za kontrolu SALW u njihovoj sredini (tj. učešće u WED ili 'razoružanim' zonama). Na taj način mere za kontrolu SALW postaju otvorene, usredsređene na društvo i obezbeđuju maksimalno učešće svih sektora društva (vidi RMDS/G 05.90 za detaljnije informacije o planu za bezbedniju zajednicu).

6.4 Pitanja bezbednosti i dužnost brige

Započinjanjem rada na podizanju svesti o SALW, menadžeri programa i njihovo osoblje preuzimaju na sebe 'dužnost brige' prema ciljnim grupama, programskom timu i korisnicima. Programi se moraju izvoditi tako da podstiču na bezbedno ponašanje i minimalan rizik od nesrećnih slučajeva. Dužnost brige može se svesti na sledeće:

6.4.1. Pojedinačni programi obrazovanja o riziku

Dužnost brige sastoji se u kreiranju programa obrazovanja o rizicima od SALW ¹¹ koji ispravno informišu ljude o poznatim opasnostima vezanim za SALW, i o ponašanjima koja imaju najviše šansi da umanje ove rizike (bezbedno ponašanje u pogledu SALW), kao i o efikasnom sprovođenju programa podizanja svesti o SALW. Informacije na kojima se zasniva program treba da nastanu

¹⁰ Vidi deo 1 odeljka 6 o aktivnostima realizacije u SASP 3 - Priručniku sa preporukama za izvođenje Plana za bezbedniju zajednicu.

¹¹ Vidi Priručnik SASP 3, deo 1 odeljka 4, o Kreiranju poruka, aktivnosti i materijala, i izboru medija, na primer program obrazovanja o riziku od SALW.

delimično na osnovu univerzalne prakse rukovanja i skladištenja SALW¹² (napr. nikada ne držati napunjeno oružje kod kuće), a delimično na osnovu podataka u vezi sa ljudskim žrtvama od SALW prikupljenim u zemlji i društvu o kojima se radi.

6.4.2. Podizanje svesti o SALW kao vid podrške kontroli SALW

Dužnost brige sastoji se u efikasnom podsticanju na bezbedna ponašanja pre i za vreme realizacije programa u cilju svođenja na minimum rizika od nesrećnih slučajeva u grupacijama koje najčešće rukuju oružjem, municijom ili eksplozivima, ili su najpodložnije posledicama pogrešnog rukovanja.

Prikupljanje SALW od strane civilnog stanovništva je samo po sebi rizično. Do dana današnjeg sprovedeno je mnogo programa prikupljanja SALW, i došlo je do nepotrebno velikog broja žrtava kako među civilnim stanovništvom tako i među licima nadležnim za prikupljanje. U suštini, vrlo mali broj operacija prikupljanja SALW se odigrao bez ljudskih žrtava. U svakom pojedinačnom slučaju nesreće su se dešavale ili zbog pogrešnog rukovanja oružjem, municijom i eksplozivima koji su bili navodno 'bezbedni za prenos', ili pak premeštanjem neobezbeđenih predmeta. Šanse da se dogode takve nesreće biće svedene na minimum distribucijom odgovarajućih poruka o procedurama rukovanja i izbegavanjem slika (u materijalu za informisanje javnosti) koje prikazuju ili mogu da podstaknu na ponašanja koja nisu bezbedna.¹³

U vreme izrade ovog dokumenta prethodni programi podizanja svesti o SALW koristili su, nesmotreno, materijale za obaveštavanje koji bi mogli da podstaknu na ponašanja koja ugrožavaju bezbednost. Predmeti koje ne bi trebalo koristiti kao podršku SALW kampanji obuhvataju fotografije, filmove i predstave koje prikazuju ili ohrabruju na:

- a) nošenje oružja od strane dece;
- b) bacanje SALW od strane odraslih, umesto bezbedne predaje na ovlašćenim mestima za prikupljanje;
- c) problematično rukovanje oružjem od strane lica nadležnih za prikupljanje (napr. usmeravanje cevi prema ljudima ili ostavljanje predmeta na zemlji bez nadzora);
- d) gomile municije i eksploziva u rinfuzi/poređani po grupama ili izmešani;
- e) scene koje prikazuju cev puške, uperenu u gledaoca;
- f) mesta za prikupljanje koja su neobezbeđena, u blizini javnih zgrada ili gde se okupljaju postmatračići oko prikupljenih predmeta; i
- g) pušenje u blizini eksploziva.

6.4.3. Usklađivanje obrazovanja o rizicima od SALW i zalaganja za pitanja SALW

Za očekivati je da program obrazovanja o riziku od SALW, ako je loše zamišljen, može dovesti do toga da ciljne grupe budu manje spremne da predaju oružje za vreme amnestije. Možda bi se to desilo zato što se obrazovanje o riziku pokazalo toliko uspešnim da sad oni ne žele da koriste oružje, ali neuspešnim jer se sada plaše i da ga odnesu na mesta za prikupljanje.

¹² Mada postoji osnovni skup načina rukovanja i skladištenja SALW koje treba usvojiti bez obzira na lokaciju ili kulturu (kao u navedenom primeru), ciljne grupe, lokalni kontekst i kultura određuju tačnu formu poruka koje prenose ove osnovne načine ponašanja. Međutim, obrazovanje o riziku od SALW sastoji se od mnogo više toga nego što su poruke o rukovanju i skladištenju SALW.

¹³ Vidi kartice bezbednosti SEESAC-a na SASP CD-u kojima su opisane procedure rukovanja sa smanjenim rizikom.

Ovo bi prirodno ugrozilo pokušaje kontrole SALW, koja zahteva konkretno ostvarivanje programskih ciljeva, (na primer registracija ili prikupljanje SALW). U zemljama sa velikom rasprostranjenošću SALW, mora se postići ravnoteža tako da se broj nesrećnih slučajeva koji se svakodnevno događaju smanji, ali da kontrola SALW i dalje bude moguća. Da bi pomirili ovu dihotomiju, svi programi obrazovanja o riziku SALW, koji imaju odrasle za ciljne grupe treba da, prilikom edukacije ciljnih grupa o rukovanju i skladištenju SALW, stave akcenat na sledeće:

- a) eksplozivi, ilegalno i/ili vojno oružje i municija nisu nikad stvarno bezbedni.
- b) municija i eksplozivi su prirodno nestabilni i lako se mogu zloupotrebili/ukrasti. Nestabilnost samo raste vremenom i pod lošim uslovima skladištenja. Spontano aktiviranje i eksplozija su uobičajeni. Ilegalno oružje je često uzrok povrede dece, a pošto je van kontrole i može se lako ukrasti i nepovratno nestati, ono je glavno sredstvo oružanog kriminala i terorizma; i
- c) rukovanje i skladištenje su podjednako opasni. Sve dok se ne pojavi prilika za amnestiju kojom će se opasnost konačno eliminisati, rizik koji ovo oružje predstavlja jedino je moguće smanjiti ako se ono skladišti na određeni nači i ako se obezbedi da drugi, naročito deca, ne mogu doći u kontakt s oružjem.¹⁴ Do tog trenutka SALW se ne sme nikada bacati na javnim mestima zbog rizika koje predstavlja za ljude, pogotovo decu.

Ako se odvija na ovaj način, plan obrazovanja o riziku od SALW ne protivreči porukama zalaganja za pitanja SALW kojima se podstiču inicijative prikupljanja ili registracije oružja.

6.4.4. Usklađivanje podizanja svesti o SALW i obrazovanja o riziku od mina¹⁵

Pošto sve aktuelne SALW definicije obuhvataju mine, a neke i eksplozive preostale iz rata (Explosive Remnants of War - ERW), postoji prirodno preklapanje između ove dve inicijative, i mada se obrazovanje o riziku od mina (Mine Risk Education - MRE) bavi 'skrivenim' opasnostima, SALW može biti i skriveno i vidljivo. U nekim slučajevima programi MRE zapravo biraju poruke o opasnostima od SALW kao deo svog plana jer prilikom prikupljanja informacija o kopnenim minama postaje očigledno da SALW predstavlja sličnu opasnost. To ukazuje na prirodno preklapanje između dva polja i potrebu za koordinisanim rešenjima.

Ovo može biti od koristi za SALW programe ali može takođe biti i opasno, jer bi moglo doći do konflikata između utvrđenih ili budućih MRE programa i programa podizanja svesti o SALW. Postoji opasnost da uspešne aktivnosti SALW podrške koje podstiču na rukovanje oružjem, municijom i eksplozivima sa dozom rizika (koliko god da je mali), mogu dovesti do sukoba sa učenjem MRE programa i pokvariti pozitivne promene u znanju/percepcijama/ponašanju ciljnih grupa u pogledu ERW. Najočigledniji slučaj je mogućnost da prikupljanje SALW dovede do pokušaja građana da predaju mine, UXO ili druge ERW.

Mada je sinergija između kako MRE i obrazovanja o riziku od SALW očigledna, važno je napraviti razliku između ključnih MRE poruka (koje su obično na temu "ne diraj") i aktivnosti kontrole SALW, koje mogu ili:

- a) ohrabriti na predaju oružja;
- b) ili primeniti mere bezbednosti na vlasnike oružja i/ili lica nadležna za prikupljanje;
- c) informisati ljude o bezbednom ponašanju u vezi sa SALW; i/ili uključiti ugrožene zajednice u rešavanje SALW problema i sagledavanje alternativnih rešenja za poboljšanje bezbednosti unutar društva.

¹⁴ Vidi smernice za skladištenje i rukovanje sa 'smanjenim rizikom' u sa odgovarajućim porukama u Aneksu P priručnika SASP 3.

¹⁵ U cilju podrobnije analize načina na koji se preklapaju i potencijalno sukobljavaju kampanja podizanja svesti o SALW i obrazovanje o riziku od SALW, vidi publikaciju *Procena kompatibilnosti jačanja svesti o SALW i obrazovanja o rizicima*, SEESAC 2005.

Dok neke od ovih aktivnosti kontrole SALW podrazumevaju nošenje oružja (korisnici i skupljači oružja na primer), neke poruke o bezbednom ponašanju biće na temu "ne diranja" oružja.

Postoje dva moguća rešenja navedenih protivrečnosti koje bi trebalo poštovati u svim SALW intervencijama:

- a) izdavanje 'kartica bezbednosti' civilnom stanovništvu u svim oblastima gde se odvija amnestija oružja, kako bi se građanima pružili osnovni saveti na temu bezbednosti o tome koji tip oružja, municije i eksploziva je legitimno i mudro predati a koji tip nije bezbedan za rukovanje.¹⁶
- b) upotreba termina 'oružje', 'municija' i 'eksplozivi' da bi se razlikovali razni tipovi SALW i objasnili razni načini postupanja koji odgovaraju oružju i najvećem broju tipova municije s jedne strane, i eksplozivima, eksplozivnim ubojnim sredstvima preostalim iz prethodnih ratova i minama s druge.¹⁷
- c) uspostavljanje kontakta sa svim organizacijama koje sprovode MRE u početnim fazama programa podizanja svesti o SALW, kako bi se napravili planovi i sistemi za sprečavanje kontradiktornosti u porukama ili aktivnostima..

6.5 Integrisanje edukacije o SALW u druge aktivnosti

Učeći na iskustvu iz drugih oblasti, SASP 3 uzima u obzir tehničke specifikacije kao i političke, društvene i ekonomske implikacije SALW. U situacijama velike rasprostranjenosti SALW vrlo je bitno da se otkriju faktori koji diktiraju potražnju i zloupotrebu SALW, da se upozna mentalitet i društveni procesi koji stoje iza same problematike oružja, i da se razmotre rešenja i alternative za SALW. Programi podizanja svesti o SALW su samo jedan primer programa komunikacije namenjenih da proizvedu društvene promene. Ostali primeri mogu se naći na poljima kao što je zdravstvo, (na primer seksualno vaspitanje, obaveštenost o HIV/AIDS) i edukacija o riziku od mina.

Prvi rezultat svake uspešne intervencije komunikacije je veća svest o određenom pitanju ciljnih grupa. Ovo sa svoje strane dovodi do potrebe za društvenim promenama. Postoje brojni modeli biheviorističke promene, ali njihov zajednički cilj je da pokažu da podizanje svesti predstavlja put kako za pojedince tako i za zajednice da odustanu od negativnih ponašanja i počnu da usvajaju pozitivnija. Zbog toga svi programi podizanja svesti o SALW treba da istražuju mogućnosti integrisanja komponenti informisanja javnosti o SALW u ostale slične programe, među kojima reformu sektora bezbednosti, sprečavanje konflikta, pomirenje, i rad na uspostavljanju mira, kao i u niz drugih socijalnih programa kao što je rad na suzbijanju nasilja i rad sa mladima. Ova integracija verovatno će imati nekoliko prednosti:

- a) kreatori programa podizanja svesti o SALW moći će da se nadovežu na postojeće mreže i programske strukture;
- b) SALW programske poruke će se verovatno bolje primiti ako su uključene i podržane drugim temama i aktivnostima; i
- c) potreba za društvenim promenama do koje dovode uspešni programi podizanja svesti o SALW među ciljnim grupama može se efikasno kanalisati u socijalne programe koji predstavljaju oruđe za neposredne promene.

¹⁶ Vidi SEESAC 'Kartice bezbednosti' na SASP CD-u.

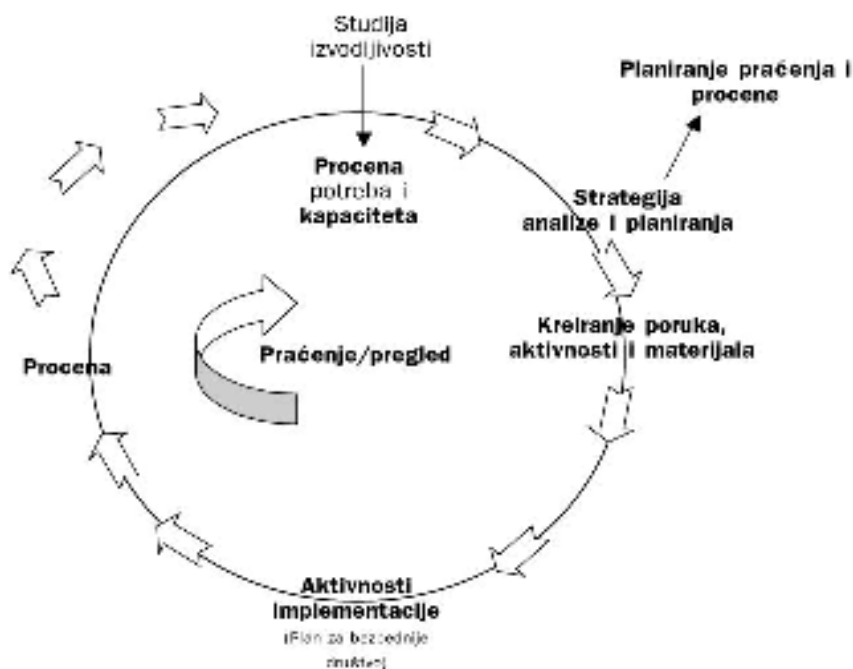
¹⁷ Budući da se radi o oružju sa brizantnim eksplozivom koje nosi čovek, kopnene mine su zapravo vrsta SALW prema svim aktuelnim definicijama. Kada se postave i armiraju spadaju pod kategoriju 'eksplozivnih ubojnih sredstava preostalih iz rata'.

7 Praćenje programskog ciklusa

Sve programske socijalne intervencije mogu se podeliti na niz koraka, prema jednom logičnom redosledu, gde se sledeći korak nadovezuje na ono što je naučeno u praksi. Programi podizanja svesti o SALW nisu nikakav izuzetak, a ključne prednosti praćenja programskog ciklusa su sledeće:

- a) izvođenje procena izvodljivosti i potreba pre započinjanja intervencija čini svaku predloženu intervenciju podizanja svesti o SALW osvarivom i poželjnom, i omogućava određivanje njene specifične forme;
- b) izrada strategija podizanja svesti o SALW sa jasnim ciljevima koji se uspostavljaju na bazi detaljnih informacija maksimalno povećava šanse da će komunikacija odgovarati lokalnim okolnostima, i biti dovoljno efikasna da izazove dugotrajne promene ljudskog znanja, stavova i ponašanja; i
- c) uspostavljanje sistema nadzora (praćenja) i procene omogućava da programi budu u toku, da se prilagođavaju promenljivim okolnostima i da izvlače vredne pouke.

Programski ciklus programa informisanja javnosti na SALW trebalo bi izvoditi u skladu sa sledećim modelom:

7.1 Informacije i prikupljeni podaci (procena potreba i kapaciteta)

Prikupljanje, analiza i upotreba informacija su presudni za efikasnu realizaciju svih aktivnosti kontrole SALW, uključujući i intervencije podizanja svesti o SALW. Nijedna SALW intervencija ne treba da se dogodi dok programski tim ne prouči kontekst u kojem namerava da radi. Tim programa mora da pronađe ili prikupi veliku količinu raznovrsnih informacija pre nego što se stekne adekvatno razumevanje situacije, ali zajednička svrha svih tih informacija je da tim može da:

- a) razume prirodu SALW problema u pojedinim zajednicama, uključujući funkcije SALW za određene grupacije i opasnosti koje od toga prete, kao i važne odnose i dinamiku koja se mora uzeti u obzir prilikom planiranja odgovarajućih načina reagovanja;
- b) se pripremi za nadzor i procenu programa sa zagarantovanom transparentnošću i efikasnošću; i
- c) stekne bolju sliku o svim učesnicima radi planiranja i poboljšanja koordinacije i saradnje.

Prikupljanje informacija se odvija na svim nivoima, regionalnom, nacionalnom, pod-nacionalnom i na nivou zajednice. Vrste informacija koje su potrebne programima podizanja svesti o SALW su vrlo različite i zavise od situacije, ali na osnovu istraživanja o SALW¹⁸ trebalo bi da dobijemo početne informacije neophodne za koncipiranje programa podizanja svesti o SALW. Jasno je da istraživanje na temu SALW možda nije sveobuhvatno, jer različiti konteksti mogu zahtevati dodatne kategorije, ali će menadžerima programa podizanja svesti o SALW pružiti sledeće:

- a) jasne ciljeve nacionalnog programa kontrole SALW sa kojima se mogu povezati programi podizanja svesti o SALW;
- b) pronalaženje i isticanje veza između kontrole SALW (i s tim u vezi strategije edukacije o riziku) i pitanja opšteg razvoja i sektora bezbednosti; i
- c) informacija na osnovu kojih će se uraditi okvirni plan strategije podizanja svesti o SALW, i vodiča za sve naredne planove za bezbedniju zajednicu.

Programi podizanja svesti o SALW bi stoga trebalo da slede smernice za prikupljanje podataka koji se nalaze u okviru SASP 3, odnosno potrebu za:

- a) obukom kadrova;
- b) jasnoćom i transparentnošću opšteg cilja, a to je prikupljanje informacija;
- c) fleksibilnošću;
- d) ravnotežom između kvaliteta i kvantiteta informacija;
- e) preciznošću;
- f) uspostavljanjem mreže za prikupljanje podataka o broju nesrećnih slučajeva;
- g) upravljanjem i razmenom podataka; i
- h) bezbednošću.

7.2 Analiza informacija

Analiza prikupljenih informacija na početku programa podizanja svesti o SALW omogućava planiranje određene strategije. Prikupljene informacije biće opštog tipa, (na primer, informacije o zemlji, obrazovnom nivou, stepenu opasnosti i problemima) i užeg tipa u pogledu percepcije i ponašanja tog društva, podataka o ljudskim žrtvama i tome slično. Analizu treba da izvode kreatori programa podizanja svesti o SALW, kako bi:

- a) ustanovili pristup koji treba zauzeti; i
- b) isplanirali odgovarajuću strategiju, koja utvrđuje opšti cilj, posebne ciljeve, pokazatelje i sredstva verifikacije da bi se programu omogućilo da:

¹⁸ Vidi takođe i RMDS 05.80 na temu SALW istraživanja i priručnik SASP 3, deo 2 odeljka 2 o prikupljanju i upravljanju informacijama za različite tipove informacija koje će nacionalno istraživanje o SALW pružiti programskom kadru programa podizanja svesti o SALW.

- definiše ciljne grupe;
- identifikuje zajednice;
- odredi poruke i informacije;
- odredi aktivnosti i materijale za prenošenje poruka; i
- isplanira nadzor i evaluaciju.

7.3 Planiranje strategije

Analiza prikupljenih informacija omogućava izradu strategije podizanja svesti o SALW, i jasno definisanje programskih ciljeva. Programski ciljevi moraju se definisati tokom faze planiranja da bi se mogle utvrditi aktivnosti i materijali za njihovo ostvarivanje, da bi se mogli izabrati odgovarajući pokazatelji uspeha i uticaja, i da bi se mogli ustanoviti sistemi nadzora i evaluacije.

Planiranje strategije treba izvoditi u skladu sa smernicama koje se nalaze u okviru SASP 3.

7.4 Kreiranje poruka, aktivnosti i materijala, i biranje medijskih sredstava

Kada se prikupljene informacije analiziraju i programski ciljevi jasno odrede, trebalo bi pripremiti poruke za svaku ciljnu grupu, i odabrati odgovarajuće metode za prenošenje tih poruka. Identifikovane ciljne grupe moraju biti uključene u ovaj proces kako bi omogućile da informacije i sredstva prenošenja odgovaraju lokalnim uslovima.

Poruke vezane za obrazovanje o riziku, zalaganje i informisanje javnosti trebalo bi odvojeno razmotriti, ali treba i da se međusobno dopunjuju u smislu podržavanja posebnih ciljeva programa kontrole SALW.

Kreiranje poruka treba da bude koordinisano sa ostalim organizacijama koje rade u istoj oblasti kako bi se društvo koherentno informisalo.

Detaljne smernice o sadržaju poruka, aktivnostima i materijalima nalaze se u okviru SASP 3.

7.5 Terensko testiranje

Poruke koje se testiraju na terenu, aktivnosti, materijali¹⁹ i rad sa medijima je suštinski korak, koji omogućava programskom osoblju da proveri da li poruke, aktivnosti i materijali odgovaraju kontekstu i da li se odnose na ciljnu publiku. Svi materijali moraju zato biti testirani na terenu i onda izmenjeni prema potrebi, na osnovu rezultata terenskog testiranja.

Detaljne smernice o terenskom testiranju poruka, aktivnosti i materijala nalaze se u okviru SASP 3.

7.6 Aktivnosti na realizaciji programa

Kada se obučeni odgovarajuće osoblje, i kada se definišu aktivnosti i materijali, potrebno je realizovati program. Za vreme faze realizacije, program treba pratiti u skladu sa aktivnostima koje se nalaze u domenu glavnog i posebnih ciljeva. Dalje informacije o predloženim aktivnostima tokom programa podizanja svesti o SALW nalaze se u okviru SASP 3.²⁰

¹⁹ V. Pregledanje i preliminarno testiranje materijala za komunikaciju, 'Komunikacija u okviru programa edukacije o minama', Ženeva Međunarodni Centar za humanitarno deminiranje (GICHD), 2002.

²⁰ Prethodni programi podizanja svesti o SALW često su se bavili decom kao ciljnom grupom, zbog shvatanja da bi to moglo uticati na smanjenje potencijalno opasnih slučajevima u kojima učestvuju deca. Istraživanje koje je uradio SEESAC pod nazivom, SALW, obrazovanje i deca, 2006. godine, međutim, doveo je u pitanje kvalitet ovog pristupa i preporučio da ne treba sprovesti obrazovanje o rizicima od SALW sa decom. Vidi *Izveštaj konsultanta: Malokalibarsko oružje, deca i obrazovanje*, SEESAC, 2007.

7.7 Aktivnosti i materijali za nadzor i evaluaciju

Cilj nadzora i evaluacije u okviru programa podizanja svesti o SALW mora biti određivanje da li grupe koje se bave programom podizanja svesti o SALW menjaju svoju svest, i stavove i ponašanje prema SALW, kao rezultat intervencije, u skladu sa navedenim programskim ciljevima.

Nadzor i evaluacija su načini prikupljanja informacija i sastavni su deo programskog ciklusa. Dalje detaljne smernice o nadzoru i praćenju mogu se naći u RMDS/G 05.30, RMDS/G 05.40 i SASP 3.

Nadzor i evaluaciju, kao okvir programa podizanja svesti o SALW trebalo bi razvijati u odnosu na posebne ciljeve postavljene u programu. Za svaki posebni cilj treba ustanoviti ključne mere napretka ka ostvarivanju tog cilja (pokazatelji), kao i izvore informacije (sredstvo verifikacije) koje se može upotrebiti radi procene. Prednosti takvog integrisanog pristupa su sledeći:

- a) ako su sistemi nadzora i evaluacije uspostavljeni od samog početka, mogu se prikupiti osnovni podaci, što umnogome olakšava praćenje napretka postignutog s vremenom i merenje promena koje su nastale kao rezultat pojedinih intervencija. Ako se nacionalno SALW istraživanje izvodi i novelira u skladu s tokovima, neki podaci će uvek biti spremni za potrebe nadzora i evaluacije;
- b) prikupljanje informacije za svo vreme trajanja programa pruža priliku za neprekidno učenje i testiranje efikasnosti nekog određenog pristupa na aktuelnoj bazi;
- c) svi problemi i slabosti unutar programa mogu se identifikovati i prevazići. Program treba da se prilagođava prema nalazima, i po potrebi se mogu usvojiti različiti pristupi;
- d) evaluacija pomaže da se uči na greškama, kao i da se ustanove primeri dobre prakse i da se privuče pažnja na uspešne inicijative koje bi se mogle primeniti i u drugim slučajevima; i
- e) prikupljanjem, analizom i interpretacijom informacija može se steći bolje razumevanje operativnog okruženja; zbog toga, kada se planiraju aktivnosti zalaganja, izveštaji evaluacije mogu biti način da se privuče pažnja na pojedina pitanja ili situacije.

8 Polja nadležnosti

8.1 Regionalne organizacije

U nekim oblastima sveta, regionalne organizacije su dobile ovlašćenje od svojih država da koordiniraju i podržavaju programe za kontrolu SALW u okviru državnih nacionalnih granica, napr. EUFOR u Bosni i Hercegovini.

U tim okolnostima regionalna organizacija bi trebalo da preuzme mnoge odgovornosti i ulogu nacionalne strukture nadležne za SALW, i mogla bi da funkcioniše i kao medijum za donacije. Odgovornosti i funkcije regionalnih organizacija za kontrolu SALW razlikuju se od jedne države do druge i mogu podlagati posebnim Memorandumima razumevanja ili sličnim sporazumima.

8.2 Nacionalna struktura nadležna za SALW ²¹

Nacionalna struktura nadležna za SALW treba da bude odgovorna za obezbeđenje uslova koji omogućavaju efikasno upravljanje nacionalnim SALW projektima. Nacionalna struktura nadležna za SALW je ima dužnost da razvija i upravlja programom SALW intervencija u okviru svojih nacionalnih granica.

Nacionalna struktura nadležna za SALW odgovorna je za razvoj i realizaciju odgovarajućeg programa podizanja svesti o SALW, kao vida podrške nacionalnom SALW planu.

²¹ U tom slučaju nacionalna SALW struktura, ako je ista kao i nacionalna SALW komisija, odgovorna je sama prema sebi.

8.3 Organizacije za kontrolu SALW

NVO, komercijalna preduzeća i druge organizacije koje učestvuju u intervencijama za kontrolu SALW moraju učiniti sve napore da se povežu i sarađuju sa nacionalnom SALW komisijom u cilju poboljšanja efikasnosti, brzine i bezbednosti intervencija kontrole SALW.

Aneks A (Normativni) Reference

Normativni dokumenti koji slede sadrže odredbe koje, kroz reference u ovom tekstu, predstavljaju odredbe ovog dela standarda. Nijedna od ovih publikacija se ne odnosi na zastarele reference i njihove kasnije amandmane ili revizije. Bez obzira na to, strane u ugovoru zasnovanom na ovom delu standarda svakako bi trebalo da istraže mogućnost da primene najskorije izdanje normativnih dokumenata koji su naznačeni dalje u tekstu. Za važeće reference, važi najnovije izdanje normativnog dokumenta na koji se one oslanjaju. Članovi ISO i IEC redovno prave registre trenutno važećih ISO ili EN:

- a) *Procena kompatibilnosti edukacije o SALW i obrazovanja o riziku od mina*, SEESAC 2005. (ISBN: 86-7728-008-1);
- b) RMDS 01.10 – Vodič za RMDS i SALW mere kontrole;
- c) RMDS 04.10 - Upravljanje SALW programima;
- d) RMDS 05.30 – Monitoring SALW programa;
- e) RMDS 05.40 – Verifikacija SALW programa;
- e) RMDS 05.80 - SALW istraživanje;
- f) *Izveštaj konsultanta: Malokalibarsko oružje, deca i obrazovanje*; SEESAC, 2007. (ISBN: 86-7728-050-2); i
- g) Paket podrške edukaciji o SALW (SASP 3) (ISBN: 978-86-7728-070-3).

Treba koristiti najnoviju verziju/izdanje ovih referenci. SEESAC poseduje primerke svih reference korištenih u izradi ovog standarda. SEESAC takođe vodi evidenciju najnovijih verzija/izdanja RMDS standarda, vodiča i reference, i mogu se potražiti na veb sajtu RMDS: <http://www.seesac.org/>. Nacionalne strukture nadležne za SALW, poslodavci i druga zainteresovana tela i organizacije bi trebalo da nabave ove primerke pre nego što započnu sa izvođenjem SALW programa.

Aneks B (Informativni) **Termini i definicije**

B.1.1

kontrola naoružanja

nametanje ograničenja na proizvodnju, razmenu i širenje naoružanja od strane vlasti kojoj su dodeljena legitimna prava da sprovede ova ograničenja.

B.1.2

kapacitet

snaga i sposobnost, koja može biti u smislu znanja, veština, ljudskih potencijala i resursa, za postizanje željenih ciljeva.

B.1.3

izgradnja kapaciteta

programi koji osposobljavaju i omogućavaju nezavisan razvoj njihovih korisnika.

B.1.4

uključivanje zajednice

U kontekstu SALW ovaj termin se odnosi naproces osmišljen da potrebe i prioritete ugroženih zajednica stavi u središte planiranja, implementacije i nadgledanja kontrole lakog i malokalibarskog naoružanja i drugih sektora.

Napomena: Uključivanje zajednice zasnovano je na razmeni informacija i uključuje zajednice u proces donošenja odluka kako bi bili ustanovljeni prioriteti SALW kontrole. Na taj način SALW kontrola nastoji da obuhvati celu zajednicu, da bude na nju usredsređena, i da obezbedi maksimalno uključivanje svih njenih delova. To uključivanje podrazumeva zajedničko planiranje, implementaciju, kontrolu i evaluaciju projekata.

Napomena: Uključivanje zajednice takođe pomaže zajednicama da razviju specifične prelazne strategije bezbednosti koje promovišu promene u ponašanju kako pojedinaca, tako i zajednice. Ovo se čini u nameri da se smanji uticaj SALW na pojedince i zajednice sve dok pretnja ne bude otklonjena.

Napomena: Ovo će biti jedan od glavnih strateških principa **kontrole SALW**.

B.1.5

CSO

organizacija civilnog društva (engl. Civil Society Organisation)
ne-državne organizacije sastavljene od dobrovoljnih učesnika.

B.1.6

evaluacija

proces kojim se pokušava, što je moguće sistematičnije i objektivnije, utvrditi zasluga ili vrednost neke intervencije.

Napomena: Reč „objektivno“ ukazuje na potrebu da se postigne uravnotežena analiza, da se prizna pristrasnost i da se pomire perspektive različitih učesnika (svih koji su zainteresovani za ove programe i na koje se oni odnose, uključujući korisnike kao prevashodno zainteresovane) kroz korišćenje različitih izvora i metoda.

Napomena: Smatra se da je evaluacija od strateškog značaja.

Napomena: Definicija kada se koristi u vezi sa programima (*UNICEF-ov Priručnik o politici i izvođenju programa*)

B.1.7

Međunarodna organizacija za standardizaciju (ISO)

Napomena: Svetska federacija nacionalnih organa iz više od 130 zemalja sveta. Rezultat njenog rada su međunarodni sporazumi koji se objavljuju kao ISO **standardi** i **vodiči**. ISO je nevladina organizacija (NVO) i standardi koje razvija su dobrovoljni, iako su neke od njih (uglavnom oni koji se tiču zdravlja, **bezbednosti** i zaštite okoline) mnoge zemlje usvojile kao deo svojih normativnih okvira. ISO se bavi širokim spektrom ljudskih aktivnosti i mnoge aktivnosti vezane za **razminiranje** imaju adekvatne standarde. Lista ISO vodiča i standarda može se naći u ISO katalogu na Web lokaciji: www.iso.ch/infoe/catinfo/html

Napomena: Razvijena je revidirana verzija standarda za razminiranje koja je kompatibilna sa ISO standardima i vodičima. Prihvatanje ISO formata i jezika omogućava određene značajne prednosti kao što su jedinstvena obrada teksta ost grafičkog prikaza, korišćenje međunarodno priznate terminologije i veći stepen prihvatanja od strane međunarodnih, nacionalnih i regionalnih organizacija koje su već upoznate sa ISO standardima i vodičima.

B.1.8

razoružanje na mikro nivou

prikupljanje, kontrola i uklanjanje malokalibarskog naoružanja, municije, eksploziva, lakog i teškog naoružanja od boraca, a takođe, često, i od civilne populacije. Njegov sastavni deo je i razvoj programa za odgovorno upravljanje oružjem i municijom.

B.1.9

organizacija za razoružanje na mikro nivou

ovaj termin se odnosi na bilo koju organizaciju (vlada, vojska ili neki trgovinski subjekt) odgovornu za primenu projekata i zadataka kontrole SALW. Ova organizacija može da se pojavi u ulozi glavnog ugovarača, podugovarača, konsultanta ili agenta.

B.1.10

nadzor (monitoring)

u kontekstu kontrole SALW, ovaj termin se odnosi na.... ovlašćeno nadgledanje položaja, aktivnosti ili procesa, od strane kvalifikovanog osoblja koje ne preuzima odgovornost za ono što nadgleda. Ovo se obično sprovodi radi provere ispunjavanja obaveza, procedura ili uobičajene prakse i često uključuje elemente snimanja i izveštavanja.

B.1.11

nadzorni organ

organizacija, obično deo nacionalnih vlasti, koja je odgovorna za upravljanje i sprovođenje nacionalnog sistema nadgledanja.

B.1.12

nacionalne vlasti

u kontekstu SALW, ovaj termin se odnosi na vladina ministarstva, organizacije ili institucije u zemlji nadležnoj za propisivanje, upravljanje i koordinaciju **SALW** aktivnosti.

B.1.13

NVO (NGO)

(nevladina organizacija) (engl. non-governmental organization)
autonomna, volonterska, neprofitna organizacija.

B.1.14

politika

definiše svrhu i ciljeve organizacije; formuliše pravila, standarde i principe delovanja koji rukovode načinima pomoću kojih organizacija želi da postigne te ciljeve.

Napomena: Politika se razvija kao odgovor na strateško upravljanje i terensko iskustvo. Ona, za uzvrat, utiče na način na koji se razvijaju planovi i kako se mobilišu i primenjuju resursi. Politika je propisana i njeno poštovanje se podrazumeva ili se, u najmanju ruku, ohrabruje.

B.1.15

razvoj politike

asistencija koju mnoge akademske, međunarodne i nevladine organizacije pružaju vladama u razvoju strategija i pristupa upravljanju pojedinim pitanjima, problemima ili događajima.

B.1.16

informacija za javnost

informacija koja se izdaje ili objavljuje sa osnovnom namerom da javnost bude u potpunosti informisana i da se tako dobije njeno razumevanje i podrška.

Napomena: Cilj informacije za javnost (PInfo) u okviru programa **SALW** je podizanje nivoa opšte informisanosti.

Napomena: PInfo je vrsta masovne mobilizacije koja pruža informacije o **SALW** problematici.

Napomena: U vanrednim situacijama, usled vremenskog ograničenja i nedostatka tačnih podataka, ovo predstavlja najpraktičniji način prenosa informacija o bezbednosti.

B.1.17

podizanje svesti o lakom i malokalibarskom naoružanju (SALW)

program aktivnosti koji se sprovodi sa ciljem svođenja na minimum i, tamo gde je moguće, eliminisanja, negativnih posledica neadekvatne kontrole lakog i malokalibarskog naoružanja, primenom odgovarajuće kombinacije zalaganja za SALW, obrazovanja o rizicima i medijskih aktivnosti/kampanja podizanja svesti. Ovi činioци zajedno rade na promeni ponašanja i na duži rok ohrabruju odgovarajuća alternativna rešenja.

Napomena: Gde god postoje, operacionalni ciljevi Nacionalne kontrole lakog i malokalibarskog naoružanja će diktirati odgovarajuću vrstu aktivnosti podizanja svesti o SALW.

Napomena: Podizanje svesti o SALW predstavlja masovni pristup koji pruža informacije o pretnji koju predstavlja lako i malokalibarsko naoružanje. Ono može biti u obliku formalnog ili neformalnog obrazovanja, a može da koristi i tehnike masovnih medija.

Napomena: U vanrednim situacijama, usled vremenskog ograničenja i nedostatka tačnih podataka, ovo je najpraktičniji način prenosa informacija o bezbednosti. U drugim situacijama, može predstavljati podršku saradnji sa lokalnom zajednicom.

B.1.18

zalaganje za pitanja SALW

Program aktivnosti kojim se problemi i pitanja SALW programa iznose na uvid javnosti, vlasti medija, vlada i njihovih institucija kako bi se postigle promene i na institucionalnom i na individualnom nivou.

Napomena: Ove vrste aktivnosti uključuju i kampanje koje ukazuju na probleme i pitanja SALW programa i koje žele da ohrabre ljude da predaju oružje. Uopšte uzev, ovakve aktivnosti se sprovode kao deo podrške programima za prikupljanje naoružanja.

B.1.19

Obrazovanje o rizicima od SALW

Proces koji ohrabruje grupe pod rizikom, kao i one koji poseduju lako i malokalibarsko naoružanje, da prihvate bezbednije načine ponašanja i omogućava kontakte između zajednica, drugih SALW komponenti i drugih sektora.

Napomena: Obrazovanje o riziku od SALW može da bude samostalna aktivnost tamo gde se ne sprovodi prikupljanje oružja. Ako se u budućnosti planira amnestija, aktivnosti na obrazovanju o rizicima će omogućiti efikasnu informativnu kampanju, korišćenjem mreža, sistema i metodologija koje su već prisutne kao deo obrazovnog programa, uz odgovarajuću promenu sadržaja.

Napomena: Obrazovanje o rizicima predstavlja glavnu komponentu kontrole lakog i malokalibarskog naoružanja. Postoje dve međusobno povezane komponente koje jedna drugu osnažuju: a) Učešće lokalne zajednice; i b) Informisanje javnosti.

Napomena: Uopšte uzev, programi obrazovanja o riziku od SALW mogu da koriste oba pristupa, pošto se oni međusobno osnažuju. Oni, međutim, nisu jedan drugom alternativa, niti predstavljaju alternativu iskorenjivanju pretnje koju predstavlja lako i malokalibarsko naoružanje, njegovim prikupljanjem i uništavanjem. Korišćenje ovih pristupa će takođe zavisiti od toga da li se sprovodi program prikupljanja oružja.

B.1.20

lako i malokalibarsko naoružanje (SALW)

Svo smrtonosno oružje koje može da nosi pojedinačni borac ili lako vozilo i koje ne zahteva ozbiljnu logističku podršku i održavanje.

Napomena: U opticaju je veći broj definicija pojma SALW i međunarodni konsenzus o «ispravnoj» definiciji tek treba da bude postignut. Gore navedena definicija će se koristiti za potrebe RMDS.

B.1.21 standard

standard je dokumentovani dogovor koji sadrži tehničke specifikacije ili druge precizne kriterijume, koje treba koristiti konzistentno, kao pravila, smernice ili definicije karatkteristika, da bi se osiguralo da materijali, proizvodi, procesi i usluge odgovaraju svojoj svrsi.

Napomena: Cilj RMDS je da poboljša bezbednost i efikasnost kontrole SALW podržavanjem poželjne procedure i prakse kako u glavnim štabovima, tako i na terenu. Da bi bili efikasni, standardi treba da budu merljivi, mogući, proverljivi i pogodni za definisanje.

B.1.22 istraživanje (istraživanje o SALW)

sistematski i logičan proces za utvrđivanje prirode i razmera širenja lakog i malokalibarskog naoružanja i njegovog uticaja na region, naciju ili zajednicu radi pružanja preciznih podataka i informacija za sigurnu, efikasnu i uspešnu intervenciju od strane odgovarajuće organizacije.

B.1.23 verifikacija

potvrđivanje, putem pribavljanja objektivnih dokaza, da su određeni zahtevi ispunjeni. [ISO 9000:2000]